

vorming van de politie, de nieuwe rol van het Openbaar ministerie) telkens gevolgd door twee referaten. Per thema drie teksten en dat betekent drie invalshoeken. Als men beseft dat voor de referenten beroep is gedaan op Vlaamse academici (Kristel BEYENS, Lode VAN OTRIVE, Paul PONSAERS, John VANACKER, Sonja SNACKEN) en schrijvers met grote praktijkervaring zoals de politiedeskundige Gil BOURDOUX, dan wordt duidelijk in welke mate hier een Belgische balans wordt beoogd en ook wordt gehaald. In het boek worden politie, parketmagistraat en rechter als actor centraal gezet. In feite krijgen de twee eerstgenoemden meer en meer rechterlijke taken, wat geen evident proces is.

In een heerlijk getoonzet voorwoord onderstreept Françoise TULKENS het originele van dit werk dat jonge onderzoekers het woord geeft en experts laat reageren. Niet alle jonge onderzoekers laten het achterste van hun tong zien, wat de experts wel doen. De combinatie is alleszins geslaagd. Voor ondergetekende is dit boek een leerrijke kennismaking met het werk en het onderzoek dat wordt verricht aan de *Université Libre de Bruxelles* en in het bijzonder aan de criminologische school die er werkzaam is. Deze school heeft een grote subsidie ontvangen voor een interdisciplinair onderzoek rond "Pénalité et changement social". Philippe MARY die het onderzoek leidt opent de bundel met een indrukwekkende uiteenzetting over de nood aan dit onderzoek en een bespreking van de eerste resultaten. De bundel eindigt met een bijdrage over het strafrecht zelf en meer bepaald over het razend tempo waarmee dit recht wordt aangevuld. Wetenschap van hoog niveau.

Paul DE HERT

A. OPDEBEECK, *Bijna dood. Leven met bijna-doodervaringen*, 2002, Tielt, Uitgeverij Lannoo, 301 p.

"Licht dat feller schijnt dan de zon, een tunnel waardoor je met een onmetelijke snelheid naar een zijnsdimensie buiten tijd en ruimte reist, een diep kosmisch gevoel van eenheid, liefde, eenheid, vrede en vreugde: de getuigenissen van mensen met een bijna-doodervaring vertonen onderling opvallend veel gelijkenissen. Dat ene moment waarop ze de grens tussen leven en dood lijken te overschrijden, noemen zij zo ingrijpend dat hun leven daarna nooit meer hetzelfde wordt. Hun verhaal biedt een zeldzame blik op de diepste gronden van ons bestaan." Op deze manier vat de auteur haar boek samen. Het betreft de publicatie van een verhandeling waarmee zij promoveerde als doctor in de criminologische wetenschappen. Haar onderzoekswerk is een primeur gezien nooit eerder in de Lage Landen iemand gepromoveerd was op dit terrein.

Het boek is in wezen op te delen in 3 grote luiken. Een eerste luik is eerder theoretisch gericht, bakent het fenomeen af en geeft een geschiedkundig overzicht van personen die zich in het verleden met bijna-doodervaringen hebben bezighouden. Belangrijk hierbij is dat het hier gaat om onderzoekers die vanuit verschillende opleidingsniveaus en vanuit verschillende invalshoeken (puur medisch, religieus, filosofisch ...) gepoogd hebben om het fenomeen te verklaren en toe te lichten. De auteur geeft hierbij telkenmale eigen visies en bedenkingen zonder een

houding van de alwetende wetenschapper aan te nemen. Een tweede luik betreft het eigenlijke onderzoek. De publicatie bevat meerdere persoonlijke getuigenissen opgesplitst in delen, afhankelijk van welke onderzoeksintentie op dat ogenblik belicht wordt. Hierbij werd een selectie gedaan uit een zo ruim mogelijke heterogene groep (dus personen vanuit verschillende culturele, religieuze achtergronden, verschillende leeftijden en geslachten ...). Het derde luik geeft een samenvattend beeld van het boek en reikt de lezer een aantal wegwijzers die inspireren om een ruimere visie op de werkelijkheid en het leven te ontwikkelen.

De essentie van het boek is dat gepoogd werd om het fenomeen bijna-dood-ervaringen voor het wetenschappelijk voetlicht te brengen. Speciale aandacht ging hierbij uit naar de gevolgen van de ervaring voor de betrokkene en zijn directe, als ook brede omgeving. Deelnemende personen werden uitvoerig aan het woord gelaten. Zij vertellen hoe zij de werkelijkheid tijdens hun ervaring gezien en beleefd hebben, getuigen hoe deze ervaring hen tijdens hun verdere leven is gaan beïnvloeden en de lange weg die hiertoe vereist was. Het hoofddaccent van het boek lag dus niet op de concrete belevingsaspecten maar wel op het bewustzijnsverruimende gegeven van de ervaring. Uiteindelijk schaart de auteur zich achter de onderzoeksresultaten van wat haar voorgangers al hadden beschreven. Zij merkt hierbij wel (terecht) op dat haar meerwaarde schuilt in het feit dat in haar studie uitvoeriger werd ingegaan op het transformatieproces dat personen met een bijna-doodervaring ondergaan en de wijze waarop zij dit proberen te integreren in hun verdere leven. Wetenschap, psychologie en filosofie reiken in haar boek elkaar dan ook de hand. De auteur benadrukt trouwens de beperkingen van het strakke wetenschappelijke denken en het proberen verklaren van dit fenomeen (doch ook leven in het algemeen) vanuit een rationele benaderingswijze. Zij pleit voor een ruimere benadering gezien haar overtuiging dat ratio en analyseren enerzijds, en voelen en beleven van de emotie anderzijds, twee kanten van dezelfde medaille zijn.

De vorm waarin het boek gegoten is, de bevattelijke terminologie en soepele schrijfwijze van de auteur maakt haar werk tot boeiende en vlot leesbare lectuur. Nochtans is er zowel een duidelijke structuur als een wetenschappelijke basis aanwezig. Cijfermateriaal ontbreekt, doch dit doet niets af aan de wetenschappelijke waarde van de publicatie. Verder werd de onderzoeksmethodiek in een dermate vlot lezende vorm gegoten dat men op geen enkel ogenblik een hoofdstuk wil overslaan. Het boek is dan ook meer dan een bundeling van diepmenselijke getuigenissen. De wijze waarop de verschillende getuigenissen geïntegreerd werden in het onderzoek, is de belangrijkste troef van de auteur geworden om de lezer te boeien. Men krijgt immers op geen enkel ogenblik de impressie een saai wetenschappelijk naslagwerk te lezen.

Belangrijk hierbij is ook dat de auteur zich niet opstelt als de alwetende wetenschapper. De eigen beperkingen als mens en als wetenschapper worden openlijk belicht. Zij gaat doorheen haar boek samen met haar onderzoekspersonen op zoek omtrent het fenomeen. Zelfs de lezer krijgt letterlijk het laatste woord doordat op het einde van het boek de mogelijkheid geboden wordt om de auteur via mail te benaderen voor bedenkingen, replieken ...

Het boek lijkt ons bestemd voor een breed lezerspubliek en focust zich niet enkel op personen met een bijna-doodervaring, hun omgeving en/of personen van

uit het hulpverleningscircuit. Eenieder die op zoek is naar een diepere zin van zijn bestaan, zal zich kunnen vinden in dit boek temeer daar alle ruimte tot eigen invullingen opengelaten wordt. Het boek zet dan ook aan tot introspectie en filosofische beschouwingen i.v.m. het eigen bestaan. Ook de auteur bevestigt dat haar onderzoek haar als mens niet onberoerd heeft gelaten.

Alleszins kan worden gesteld dat de auteur zonder twijfel geslaagd is in haar opzet om het fenomeen bijna-doodervaring vanuit een ruimere visie dan de strak wetenschappelijke te laten bekijken, zonder in te boeten aan wetenschappelijke onderbouwing.

Chris DILLEN

VOOR RECENSIE AANGEBODEN BOEK

DE VROE, E., *De ontmoeting tussen criminologisch onderzoek en strafrechtelijk beleid*, Brussel, Uitgeverij Politeia nv., 2002, 343 p.